

تست‌های تکمیلی کتاب تناسب مفهومی سال ۹۶

(ریاضی - ۹۶)

۱. بیت زیر با کدام بیت، قرابت مفهومی دارد؟

«به وقت صبح قیامت که سر ز خاک برآرم / به گفت و گوی تو خیزم به جست و جوی تو باشم»

- (۱) صبح محشر بی سبب ما را به دیوان می کشد / خود حساب از پرسش روز حساب آسوده است
- (۲) روز محشر بازگشت جان به تن از شوق توست / و نه مسکین عمرها این تنگنا را دیده است
- (۳) می زند موج قیامت گلشن از الوان حسن / هم لب جو نو خط و هم روی گل‌ها ساده است
- (۴) شور محشر صحبت ما را نمی‌باشد ز هم / موج می شیرازه‌ی جمعیت ما بسته است

(ریاضی - ۹۶)

۲. مفهوم کلی کدام دو بیت با یکدیگر تقابل دارد؟

- الف - نه سایه دارم و نه بر بیفکنندم و سزاست / اگر نه بر درخت تر کسی تبر نمی‌زند
 ب - اگر برگ و بری داری ز خود بفسان که پیوسته / تبر پیوند اینجا با درخت بارور دارد
 ج - درخت اگر متحرک شدی ز جای به جای / نه جور آره کشیدی و نی جفای تبر
 د) جانت را دانش نگه دارد ز دوزخ همچنانک / بر نگه دارد درختان را از آتش و ز تبر

(۴) الف - ب

(۳) ب - ج

(۲) ج - د

(۱) الف - ج

(ریاضی - ۹۶)

۳. مفهوم بیت زیر، از کدام بیت دریافت می‌شود؟

«دمی آب خوردن پس از بدسگال / به از عمر هفتاد و هشتاد سال»

- (۱) از دست تو مشت بر دهان خوردن / خوش‌تر که به دست خویش نان خوردن
- (۲) خوشا وقت مجموع آن کس که اوست / پس از مرگ دشمن در آغوش دوست
- (۳) کسی را که دانی که خصم تو اوست / نه از عقل باشد گرفتن به دوست
- (۴) اگر خویش دشمن، شود دوستدار / ز تلبیسش ایمن مشو زینهار

(ریاضی - ۹۶)

۴. عبارت زیر با کدام بیت، قرابت مفهومی دارد؟

«شاهین تیز بال افق‌ها بودم. زنبوری طفیلی شدم و به کنجی پناه بردم.»

- (۱) عنقا شکار کس نشود دام باز چین / آن‌جا همیشه باد به دست است دام را
- (۲) عقاب جور گشاده است بال در همه شهر / کمان گوشه‌نشینی و تیرآهی نیست
- (۳) اکنون به دام صد غم و صد محنتم اسیر / آن مرغ خوش دلی که تو دیدی پرید و رفت
- (۴) بس گل شکفته می‌شود این باغ را ولی / کس بی‌بلای خار نچیدست ازو گلی

(ریاضی - ۹۶)

۵. کدام ابیات، تناسب مفهومی دارند؟

- الف - رسیده‌ام به مقامی ز فیض درویشی / که از کلاه نمد پادشاه تاجورم
 ب - با چنین گنج که شد خازن آن روح امین / به گدایی به در خانه شاه آمده‌ایم
 ج - آنچه زر می‌شود از پرتو آن قلب سیاه / کیمیایی است که در صحبت درویشان است
 د - دولت عشق بین که چون از سر فقر و افتخار / گوشه‌ی تاج سلطنت می‌شکند گدای تو

(۴) ج - د

(۳) ب - ج

(۲) الف - د

(۱) الف - ج

(ریاضی - ۹۶)

۶. بیت زیر، با همه‌ی ابیات قرابت مفهومی دارد، به جز:

«چون شیر به خود سپه شکن باش / فرزند خصال خوبستن باش»

- (۱) پارسا باش و نسبت از خود کن / پارسا زادگی ادب نبود
- (۲) چو کنعان را طبیعت بی‌هنر بود / پیمبر زادگی قدرش نیفزود
- (۳) نباید کند جز که نام نکو / خردمند زین زیستن آرزو
- (۴) هنر بنمای اگر داری نه گوهر / گل از خار است و ابراهیم از آزر

(ریاضی - ۹۶)

۷. زمینه‌ی حماسه در کدام بیت، متفاوت با سایر ابیات است؟

- (۱) همان زال کاو مرغ پرورده بود / چنان پیر سر بود و پژمرده بود
- (۲) جهاندار هوشنگ با رأی و داد / به جای نیا تاج بر سر نهاد
- (۳) سواران لشکر برانگیختند / همه دشت پیشش درم ریختند

تناسب مفهومی

- ۴) چو بشنید گفتار اخترشناس / بخندید و پذیرفت از ایشان سپاس
۸. شاعر در کدام بیت «سکوت و سخن گفتن خود را» فضیلت می‌پندارد؟ (ریاضی - ۹۶)

- ۱) ز خامشی دهن غنچه پر ز زر شده است / سکوت جایزه دارد چرا نمی‌گیری
۲) گر کسی را رغبت دانش بود گو دم مزن / زان که من دم در کشیدم تا به دانایی زدم
۳) حیف است بلبلی چون من اکنون در این قفس / با این لسان عذب [شیرین] که خامش چو سوسنم
۴) شور دریای سخن از دل پر جوش من است / قفل گنجینه‌ی معنی لب خاموش من است

۹. مفهوم کدام بیت، با سایر ابیات تفاوت دارد؟ (ریاضی - ۹۶)

- ۱) دگر بهار چمن را چه دلگشا کرده است / شکوفه بر سر سبزه نثارها کرده است
۲) مکن ز بستگی کار، شکوه چون خامان / که صبر غنچه، گره را گره‌گشا کرده است
۳) نه از ترانه‌ی بلبل شکفته گل در باغ / که بهر کسب هوا غنچه سینه وا کرده است
۴) چه عقده‌ها که ز خاطر گشوده غنچه‌ی گل / بهار بین که گره را گره‌گشا کرده است

۱۰. مفهوم بیت زیر، با کدام بیت تناسب دارد؟ (تجربی - ۹۶)

«خلق چو مرغابیان زاده ز دریای جان / کی کند اینجا مقام مرغ کز آن بحر خاست»

- ۱) منزلی خوش خانه‌ی دلکش مقامی دلگشاست / ساقی گلچهره کو و مطرب خوشگو کجاست
۲) هر لحظه چرا مرغ دلم دوست نخواند / گل دیده‌ام امروز که بلبل شده‌ام باز
۳) چون بوم [جغد] بدخبر مفکن سایه بر خراب / در اوج سدره کوش که فرخنده طایری
۴) دولت از مرغ همایون طلب و سایه‌ی او / زان که با زاغ و زغن شهپر دولت نبود

۱۱. بیت زیر، با کدام بیت «تقابل» مفهومی دارد؟ (تجربی - ۹۶)

«به زندان قفس مرغ دلم چون شاد می‌گردد / مگر روزی که از این بند غم آزاد می‌گردد»

- ۱) پرواز بلند کم نکردیم / هر چند که بال و پر فکندیم
۲) مرغ جان من در این خاکی قفس محبوس توست / هم تو بالش برگشا و هم تو بندش بر شکن
۳) خود متاع خانه‌ی خویشیم چون مرغ قفس / گر نه‌ایم آزاد از قید جهان آزاده‌ایم
۴) من نه آن صیدم که آزادی هوس باشد مرا / از قفس گویم نفس تا در قفس باشد مرا

۱۲. مفهوم کلی همه‌ی ابیات با یکدیگر تناسب دارند، به جز: (تجربی - ۹۶)

- ۱) تو سلامت گزین که نام دلم / از ملامت به هر زبان افتاد
۲) عشق را روی در سلامت نیست / راه عشاق بجز ملامت نیست
۳) به جان و سر که نگردانم از وصال تو روی / و گر هزار ملامت رسد به جان و سرم
۴) بس ملامت‌ها که خواهد برد جان نازنین / روز عرض از دست جور نفس ناپرهیزگار

۱۳. بیت زیر، با کدام بیت قرابت مفهومی دارد؟ (تجربی - ۹۶)

«خیمه‌ی انس مزن بر در این کهنه رباط / که اساسش همه بی‌موقع و بی‌بنیاد است»

- ۱) زین گلستان عاقبت چون باد می‌باید گذشت / بر درختی هر زمان چون تاک پیچیدن چرا
۲) قصرش گلستان ارم صدرش دبستان کرم / در هر شبستان از نعم بستان نو پرداخته
۳) کاروان رفت و تو در خواب و بیابان در پیش / وه که بس بی‌خبر از غلغل چندین جرسی
۴) گشتیم پیر از غم دنیا و آخرت / پشت کمان خمیده ز فکر دو خانه است

۱۴. مفهوم کدام بیت، با سایر ابیات متفاوت است؟ (تجربی - ۹۶)

- ۱) گدایی در میخانه طرفه اکسیر است / گر این عمل بکنی خاک زر توانی کرد
۲) پادشاهیت میسر نشود روز به خلق / تا به شب بر در معبود گدایی نکنی
۳) ای پادشاه شهر چو وقتت فرا رسد / تو نیز با گدای محله برابری
۴) گدایی در جانان به سلطنت مفروش / کسی ز سایه‌ی این در به آفتاب رود؟

۱۵. بیت زیر، با کدام بیت قرابت مفهومی دارد؟ (تجربی - ۹۶)

«بشکن دل بی‌نوی ما را ای عشق / این ساز شکسته‌اش خوش‌آهنگ‌تر است»

تناسب مفهومی

- (۱) چو گل رفت از چمن با باغبان گفت از وفاداری / که تا بلبل به باغ آید نگهدار آشیانش را
- (۲) هر پاره از دلم چمنی از نگاه اوست / آینه چون شکسته شد، آینه خانه‌ای است
- (۳) چون شیشه‌ی شکسته به میخانه‌ی وجود / لب از شراب کام نگردید تو مرا
- (۴) هر کس ز برم رفت که آرد خبر از یار / باز آمد و از خویش چو من بی‌خبر افتاد

(تجربی - ۹۶)

۱۶. مفهوم کلی بیت زیر، با کدام بیت تناسب دارد؟

«بی‌عمر زنده‌ام من و این بس عجب مدار / روز فراق را که نهد در شمار عمر»

- (۱) در آن دیار که هجران بود حیات نباشد / اساس زندگی خضر را ثبات نباشد
 - (۲) بر دل غم فراق آسان چگونه باشد / دل را قیامت آمد شادان چگونه باشد؟
 - (۳) بسی نماند که کشتی عمر غرقه شود / ز موج شوق تو در بحر بی‌کران فراق
 - (۴) روزگار و هر چه در وی هست بس ناپایدار است / ای شب هجران تو پنداری برون از روزگاری؟
۱۷. مفاهیم «پشت پا زدن به دنیا، صداقت، بی‌قراری عاشق، توصیه به فروتنی» به ترتیب، از کدام ابیات دریافت می‌شود؟ (تجربی - ۹۶)

(الف) هر سر موی حواس من به راهی می‌رود / تا به آن زلف پریشانم نگاه افتاده است

(ب) رو نگه داشتن از صاف ضمیران مطلب / عیب پوشیدن از آینه‌ی عریان مطلب

(ج) تا دلت سرد ز اسباب تعلق نشود / آتش از کوچی ما خانه به دوشان مطلب

(د) بی‌تزلزل نیست هر کس چون علم استاده است / عشرت روی زمین از مردم افتاده است

- (۱) الف، ب، د، ج (۲) الف، ج، د، ب (۳) ج، الف، د، ب (۴) ج، ب، الف، د

(تجربی - ۹۶)

۱۸. بیت زیر، با کدام بیت قرابت مفهومی دارد؟

«سرود عشق ز مرغان بوستان بشنو / جمال یار ز گل برگ سبز تابان شد»

- (۱) هر گل و برگی که هست یاد خدا می‌کند / بلبل و قمری چه خواند، یاد خداوندگار
 - (۲) سرو شد افراخته کار چمن ساخته / نعره زنان فاخته بر سر بید و چنار
 - (۳) سر باغ و بوستانم به چه دل بود نگارا / که به چشم من جهان شد همه زرنگار بی‌تو
 - (۴) آینه خانه‌ی دل از زنگ اگر برآید / هر برگ سبز این باغ طوطی خوش نوایی است
۱۹. بیت زیر با کدام بیت، قرابت مفهومی دارد؟ (انسانی - ۹۶)

«چون قلم از خویش سرها بر تراش / سر بسی خواهد سروکار سخن»

- (۱) دولت به ملک عشق به هر سر نمی‌رسد / سر تا بریده نیست به افسر نمی‌رسد
 - (۲) رنگین سخنان در سخن خویش نهند / از نکبت خود نیست به هر حال جدا گل
 - (۳) سخن را سر است ای خداوند و بن / میاور سخن در میان سخن
 - (۴) گوش گران پیکر دهریم و نزد ما / پیغام آشنا به رسیدن نمی‌رسد
۲۰. متن زیر، با کدام بیت قرابت مفهومی دارد؟ (انسانی - ۹۶)

«زن برخاست و طفلان را به بهانه در خواب کرد و مهمان گمان چنان برد که ایشان با او می‌خورند. تا سیر بخورد و ایشان گرسنه خفتند.»

- (۱) خواستم سوز دل خویش بگویم با شمع / داشت او خود به زبان آنچه مرا در دل بود
- (۲) همچو شمع یک نفس باقی است بی‌دیدار تو / چهره بنما دلبر تا جان برافشانم چو شمع
- (۳) شمع مسکین نه که سوزنده و سرکش باشد / قسمت این بود که پروانه در آتش باشد
- (۴) شمع بزم افروز را از خویشتن سوزی چه باک / او جمال جمع جوید در زوال خویشتن

(انسانی - ۹۶)

۲۱. بیت زیر با کدام عبارت، قراب مفهومی دارد؟

«دود اگر بالا نشیند کسر شأن شعله نیست / جای چشم ابرو نگیرد گرچه او بالاتر است»

- (۱) عالم را نشاید که سفاهت از عامی به حلم در گذراند که هر دو طرف را زیان دارد.
- (۲) آتش، گوهر علوی است ولیکن چون به نفس خود هنری ندارد با خاک برابر است.
- (۳) گوهر اگر در خلاب افتد همچنان نفیس است و غبار اگر به فلک رسد همان خسیس.
- (۴) هر که نفسی شریف و گوهری بلند دارد خویشتن را از محل وضع به منزلتی رفیع می‌رساند.

(انسانی - ۹۶)

۲۲. مفهوم کلی کدام بیت، با سایر ابیات متفاوت است؟

تناسب مفهومی

- (۱) گدای میکدهام لیک وقت مستی بین / که ناز بر فلک و حکم بر ستاره کنم
- (۲) نگرهبانی ملک و دولت بلاست / گدا پادشاه است و نامش گداست
- (۳) دلا دائم گدای کوی او باش / به حکم آن که دولت جاودان به
- (۴) خشت زیر سر و بر تارک هفت اختر پای / دست قدرت نگر و منصب صاحب جاهی

(انسانی - ۹۶)

۲۳. مفهوم همه ابیات با یکدیگر یکسان است، به جز:

- (۱) اشک است غمگسار دل داغ دیدگان / شبنم کند خنک جگر داغ لاله را
 - (۲) دیده از اشک و دل از داغ و لب از آه پر است / عشق در هر گذری رنگ دگر می‌ریزد
 - (۳) با اشک مگر آتش دل را بنشانیم / ما را که نصیب از تو به جز چشم تری نیست
 - (۴) چه شکوه می‌کنی از اشک تلخ خود صائب / تو را شراب از این خوش گوارتر ندهند
۲۴. «صبر کردند تا از فریاض و سنن فارغ شد و به نوافل و فضایل نماز ابتدا کرد» یعنی: صبر کردند تا حضرت علی (ع)

(انسانی - ۹۶)

.....

- (۱) مستحبات نماز را به جای آورد و آن‌گاه واجبات آن را انجام داد و فارغ شد.
- (۲) فضایل و فریاض نماز را به پایان رساند، هم‌زمان جراح از معالجه و درمان فارغ شد.
- (۳) مقدمات نماز و واجبات آن را تا پایان سلام انجام داد و مستحبات نماز را شروع کرد.
- (۴) مقدمات و مستحبات نماز را انجام داد و آن‌طور که باید به پایان رساند؛ سپس واجبات را شروع کرد.

(انسانی - ۹۶)

۲۵. مفهوم بیت زیر با کدام بیت، تناسب دارد؟

«بگفتا رو صبوری کن در این درد / بگفت از جان صبوری چون توان کرد»

- (۱) ای آشنای کوی محبت صبور باش / بیداد نیکوان همه بر آشنا رود
- (۲) صبر کن بر نفس گرم خود ای تشنه جگر / که چو دل آب شود چشمه حیوان گردد
- (۳) صبوری ورز اگر خواهی که کام دل به دست آری / سرانجام همه کارت بود از صبر پا برجا
- (۴) هر آن کسم که نصیحت همی کند به صبوری / به هرزه باد هوا می‌دمد بر آهن سردم

(انسانی - ۹۶)

۲۶. مفهوم کدام بیت، با ابیات دیگر تفاوت دارد؟

- (۱) رخ مرا که بر او سیم اشک می‌آید / بیان عشق عیان می‌شود ز سیمایش
- (۲) اشک حافظ خرد و صبر به دریا انداخت / چه کند؟ سوز غم عشق نیارست نهفت
- (۳) حالی درون پرده بسی فتنه می‌رود / تا آن زمان که پرده بر افتد چه ها کنند؟
- (۴) غم دل به کس نگویم که بگفت رنگ رویم / تو به صورتم نگه کن که سرایر [رازها]م بدانی

(انسانی - ۹۶)

۲۷. کدام ابیات، با یکدیگر، قرابت معنایی دارند؟

الف - روی به خاک می‌کشم گر تو هلاک می‌کنی / دست به بند می‌دهم گر تو اسیر می‌بری

ب - باز آی و مرا بکش که پیشت مردن / خوشتر که پس از تو زندگانی کردن

ج - گر زر فدای دوست کنند اهل روزگار / ما، سر فدای خاک رسالت‌رسان دوست

د - سری داریم فدای خاک پایت / گر آسایش رسانی ور گزندم

(۱) الف - د (۲) الف - ج (۳) ج - د (۴) ب - ج

(هنر - ۹۶)

۲۸. بیت زیر با کدام بیت، تناسب مفهومی ندارد؟

«سرِ آلب ارسلان دیدی ز رفعت رفته برگردون / به مرو آ تاکنون در گل تن آلب ارسلان بینی»

- (۱) چون مرغ بر این کنگره تا کی بتوان خواند / یک روز نگه کن که بر این کنگره خشتیم
- (۲) بس مالکان باغ که دوران روزگار / کرده است خاکشان گل دیوارهای باغ
- (۳) آن‌که زلفش همچو سنبل تاب در سر داشتی / خاک تاریکش نه سر بگذاشت نه سنبل نه تاب
- (۴) گر بی تو بود جنت بر کنگره بنشینم / ور با تو بود دوزخ در سلسله آویزم

(هنر - ۹۶)

۲۹. رباعی زیر با کدام بیت، قرابت مفهومی دارد؟

«آنان که محیط فضل و آداب شدند / در جمع کمال شمع اصحاب شدند

ره زین شب تاریک نبردند برون / گفتند فسانه‌ای و در خواب شدند»

تناسب مفهومی

- (۱) حدیث از مطرب و می گوی و راز دهر کم تر جو / که کس نگشود و نگشاید به حکمت این معما را
 (۲) راز درون پرده ز رندان مست پرس / کاین حال نیست زاهد عالی مقام را
 (۳) ز دست بخت گران خواب و کار بی سامان / گرم بود گله‌ای رازدار خود باشم
 (۴) راز حافظ بعد از این ناگفته ماند / ای دریغا رازداران یاد باد

(هنر - ۹۶)

۳۰. مفهوم کدام دو بیت با یکدیگر، تناسب دارد؟

الف - کدام باد بهاری وزید در آفاق / که باز در عقبش نکبت خزانی نیست

ب - عزیز مصر به رغم برادران غیور / ز قعر چاه برآمد به اوج ماه رسید

ج - ای گل که موج خنده‌ات از سر گذشته است / آماده باش گریه‌ی تلخ گلاب را

د - بهره‌ی صورت پرست از حسن معنی، حسرت است / تشنه‌ی دیدار گل را، تشنه‌تر سازد گلاب

(۱) الف - ب (۲) الف - ج (۳) ب - د (۴) ج - د

(هنر - ۹۶)

۳۱. مفهوم مصراع: «گفتا ز که نالیم که از ماست که بر ماست» از همه‌ی ابیات دریافت می‌شود، به جز:

(۱) از دست دیگران چه شکایت کند کسی / سیلی به دست خویش زند بر قفای خویش

(۲) دزد از جفای شحنه چه فریاد می‌کند / گو گردنت نمی‌زند آلا جفای خویش

(۳) دشمن به دشمن آن نپسندد که بی‌خرد / با نفس خود کند به مراد و هوای خویش

(۴) گر هر دو دیده هیچ نبیند به اتفاق / بهتر ز دیده‌ای که نبیند خطای خویش

(هنر - ۹۶)

۳۲. مفهوم کلی همه‌ی ابیات با یکدیگر متناسب هستند، به جز:

(۱) بنیاد خاک بر سر آب است از این سبب / خالی نباشد از خللی یا تزلزلی

(۲) نظر به روی ارادت مکن به صورت دنیا / که التفات نکردند بر وی اهل معانی

(۳) جهان بر آب نهاده است و زندگی بر باد / بر آب و باد کجا باشد اعتماد نشست

(۴) آن که گویند که بر آب نهاده است جهان / مشنوی خواجه که تا در نگری بر باد است

(هنر - ۹۶)

۳۳. بیت زیر، با کدام بیت ارتباط مفهومی دارد؟

«روی کسی سرخ نشد بی‌مدد لعل لب / بی تو اگر سرخ بود از اثر غازه شود»

(۱) مگر از جاذبه‌ی عشق به جایی برسم / و نه پیداست کجا می‌رسد این پر که مراسم

(۲) عنایتی که تو را بود اگر مبدل شد / خلل‌پذیر نباشد ارادتی که مراسم

(۳) عشق غالب شد و از گوشه‌نشینان صلاح / نام مستوری و ناموس کرامت برخاست

(۴) آتش روی تو زین گونه که در خلق گرفت / عجب از سوختگی نیست که خامی عجب است

(هنر - ۹۶)

۳۴. زمینه‌ی حماسه در کدام بیت با «دریدم جگر گاه دیو سپید»، تناسب دارد؟

(۱) ز دیبای پر مایه و پرنیان / بر آن گونه شد اختر کاویان

(۲) همه جامه تا پای بدرید پاک / بر آن خسروی تاج پاشید خاک

(۳) چنین سال سیصد همی رفت کار / ندیدند مرگ اندر آن روزگار

(۴) بسان پلنگ ژیان بد به خوی / نکردی به جز جنگ، چیز آرزوی

(هنر - ۹۶)

۳۵. مفهوم بیت زیر با کدام بیت، تناسب دارد؟

«ناز پرورد تنعم نبرد راه به دوست / عاشقی شیوه‌ی رندان بلاکش باشد»

(۱) هزار سال تنعم کنی بدان نرسد / که یک زمان به مراد کسیت باید بود

(۲) باغ فردوس میارای که ما رندان را / سر آن نیست که در دامن حور آویزیم

(۳) مکن ملامت رندان و ذکر بدنامی / که هرچه پیش تو ننگ است پیش ما نام است

(۴) گر من از خار بترسم نبرم دامن گل / کام در کام نهنگ است بیاید طلبید

(هنر - ۹۶)

۳۶. متن زیر با کدام بیت، قرابت مفهومی دارد؟

«مگر نه راهنمای ما در شامگاهان با صدای دلکش، بیتی چند از غزل‌های شورانگیز تو را می‌خواند تا اختران آسمان را بیدار کند.»

(۱) تیر عاشق کش ندانم بر دل حافظ که زد / این قدر دانم که از شعر ترش خون می‌چکد

(۲) حافظ ببر تو گوی فصاحت که مدعی / هیچش هنر نبود و خبر نیز هم نداشت

(۳) ز شوق روی تو حافظ نوشت حرفی چند / بخوان ز نظمش و در گوش کن چو مروارید

۴) غزل گفتمی و در سفیتی بیا و خوش بخوان حافظ / که بر نظم تو افشاند فلک عقد ثریا را

(زبان - ۹۶)

۳۷. پیام «نرون مُرد، ولی رَم نمرده است» با کدام گزینه مطابقت دارد؟

۱) نه اتاق توقیف ماندنی است / و نه حلقه‌های زنجیر

۲) دست‌هایش را به سنگ مردگان آویختند / و گفتند: تو قاتلی

۳) غذایش را، تن پوشش را و پرچمش را ربودند / و گفتند: تو سارقی

۴) دانه‌های خشکیده‌ی خوشه‌ای / دره‌ها را از خوشه‌ها لبریز خواهد کرد

(زبان - ۹۶)

۳۸. بیت زیر، با کدام بیت قرابت مفهومی دارد؟

«می بهشت نوشم ز جام ساقی رضوان / مرا به باده چه حاجت که مست بوی تو باشم»

۱) سهل کاری است گذشتن ز تماشای بهشت / هر که صبر از رخ خوب تو کند ایوب است

۲) تا ز رخ، زلف آن بهشتی روی دور انداخته است / دست رضوان پرده بر رخسار حور انداخته است

۳) درباری بهشت به رضوان حلال باد / آیینه‌داری رخ جانانم آرزوست

۴) در این جهان چو دوزخ اگر بهشتی هست / که می‌توان نفسی راست کرد، تنهایی است

(زبان - ۹۶)

۳۹. مفهوم کدام بیت، با سایر ابیات متفاوت است؟

۱) چهره را از عشق خوبان ارغوانی کرده‌ایم / شوخ چشمی بین که در پیروی جوانی کرده‌ایم

۲) پیروی به رخ ما خط از آن رو کشیده است / تا خوانی از این خط که ز دنیا چه کشیدیم

۳) پیروی آن نیست که بر سر بزند موی سپید / هر جوانی که به سر عشق ندارد پیر است

۴) هر چند پیر و خسته دل و ناتوان شدم / هر گه که یاد روی تو کردم جوان شدم

(زبان - ۹۶)

۴۰. متن زیر با کدام بیت، تناسب مفهومی دارد؟

«سلطان سنجر را پرسیدند: «علت چه بود که ملکی بدین وسعت و آراستگی که تو را بود، چنین مختل شد؟» گفت: «کارهای

بزرگ به مردم خرد فرمودم و کارهای خرد به مردم بزرگ، هر دو کار تباہ شد و نقصان به ملک رسید و ...»

۱) بزرگش نخوانند اهل خرد / که نام بزرگان به زشتی برد

۲) کار دنیا که تو دشوار گرفتی بر خود / گر تو بر خویشتن آسان کنی آسان گردد

۳) بزرگ باش و مشو تنگدل ز خردی کار / که سال تا سال آرد گلی زمانه ز خار

۴) زشت زشت است که در ولایت شاه / گرگ برگاه و یوسف اندر چاه

(زبان - ۹۶)

۴۱. ویژگی باد صبا در همه‌ی ابیات یکسان است، به جز:

۱) تو را صبا و مرا آب دیده شد غمّاز / وگر نه عاشق و معشوق راز دارانند

۲) ز من چو باد صبا بوی خود دریغ مدار / چرا که بی سر زلف توام به سر نرود

۳) ای جان، حدیث ما بر دلدار بازگو / لیکن چنان مگو که صبا را خبر شود

۴) کس نیارد بر او دم زند از قصه‌ی ما / مگرش باد صبا گوش‌گذاری بکند

(زبان - ۹۶)

۴۲. عبارات زیر، با کدام بیت قرابت مفهومی دارد؟

«گفت: به خاطر داشتم که چون به درخت گل رسم، دامنی پر کنم هدیه‌ی اصحاب را، چون برسدیم، بوی گلم چنان مست کرد که

دامنم از دست برفت.»

۱) هر کجا سرو قدی چهره چو یوسف بنمود / عاشقی سوخته خرمن چو زلیخا برخاست

۲) هر کسی بی‌خویشتن جولان عشقی می‌کند / تا به چوگان که درخواهد فتادن گوی دوست

۳) صورت یوسف، نادیده صفت می‌کردم / چون بدیدیم زبان سخن از کار برفت

۴) تو با این مردم کوتاه‌نظر در چاه کنعانی / به مصر آ، تا پدید آیند یوسف را خریداران

(زبان - ۹۶)

۴۳. مفهوم کلی کدام دو بیت، با یکدیگر تناسب دارد؟

الف - آزادی اگر خواهی از عقل گریزان باش / سر خیل مجانین شو، سر حلقه طفلان باش

ب - من و انکار شراب این چه حکایت باشد / غالباً اینقدرم عقل و کفایت باشد

ج - یکی از عقل می‌لafd یکی طامات می‌بافد / بیا کاین داوری‌ها را به پیش داور اندازیم

د - عقل اگر داند که دل در بند زلفش چون خوش است / عاقلان دیوانه گردند از پی زنجیر ما

۱) الف - ج ۲) الف - د ۳) ب - ج ۴) ب - د

۴۴. بیت زیر، با کدام بیت قرابت مفهومی دارد؟

«این یک دو دم که مهلت دیدار ممکن است / دریاب کار ما که نه پیداست کار عمر»

- ۱) غافل مباش ار عاقلی دریاب اگر صاحب دلی / باشد که نتوان یافتن دیگر چنین ایام را
- ۲) دائم گل این بستان شاداب نمی ماند / دریاب ضعیفان را در وقت توانایی
- ۳) مجو برگ نشاط از عالم دل مردهی امکان / که تاک این گلستان اشک خونین در گلو دارد
- ۴) چنندت نیاز و آزدواند به بر و بحر / دریاب وقت خویش که دریای گوهری

۴۵. مفهوم کدام بیت، با سایر ابیات تفاوت دارد؟

- ۱) اگر پای در دامن آری چو کوه / سرت ز آسمان بگذرد در شکوه
- ۲) تا برده ایم سر به گریبان ربنده ایم / گوی سعادت از خم چوگان روزگار
- ۳) چو کوه خاطر آسوده زان گروه طلب / که پای خویش به دامن کشیده اند امروز
- ۴) پای در دامن قناعت کش / تا نسوزی به آتش تک و تاز

پاسخ تست‌های تکمیلی کتاب تناسب مفهومی سال ۹۶

۱- گزینه‌ی ۲

مفهوم محوری تست: **ابدی بودن عشق**

مهارت در خواندن بیت‌های خارج از کتاب رمز پاسخ‌گویی به این پرسش دشوار است. «خودحساب» (پیش‌خودحساب) در بیت نخست باید سرهم خوانده‌شود. همچنین در بیت دوم میان «بازگشت» و «جان» باید کسره بیاید.

۲- گزینه‌ی ۴

شاعر بیت نخست می‌گوید که درخت بی‌بر سزاوار تبر است اما شاعر بیت دوم از همت تبر بر قطع کردن درختان بارور سخن می‌گوید (ناسازگاری روزگار با هنرمندان)

توجه: در مصراع دوم بیت «د» هم این مضمون دیده می‌شود که بر و بار، درختان را از این که بریده شده، هیزم تنور شوند نگه می‌داد (بین «بر» و «نگه‌دارد» باید مکث بیاید) اما مفهوم اصلی این بیت سفارش به دانایی است.

۳- گزینه‌ی ۲

مفهوم محوری تست: **بودن در کنار دشمن بدانندیش عمر را بر باد می‌دهد.**

۴- گزینه‌ی ۳

مفهوم محوری تست: **از فراز به فرود درافتادن**

۵- گزینه‌ی ۲

مفهوم محوری تست: **والامقامی درویشان**

(که از کلاه نمد، پادشاه تاجورم: با آن که کلاهی نمدین بر سر دارم، خود را همچون پادشاهی که تاجی از زر و گوهر بر سر نهاده، می‌بینم.)

۶- گزینه‌ی ۳

مفهوم محوری تست: **اصل و نسب اهمیت ندارد.** (به این بیت‌ها در کتاب‌های نشر دریافت اشاره شده بود.)

۷- گزینه‌ی ۱

در بیت نخست جنبه‌ی «خرق عادت» حماسه به چشم می‌خورد اما سه بیت دیگر، به یکی از باورها و آیین‌های باستان اشاره دارند: تاج بر سر نهادن، شاپاش ریختن، از اخترشناسان و رمال‌ها مشورت خواستن

۸- گزینه‌ی ۴

مفهوم مطرح شده در صورت سؤال، نکته‌دار و مشکل‌ساز است: «سکوت و سخن گفتن» نه «سکوت و سخن نگفتن»!

۹- گزینه‌ی ۲

مفهوم مشترک سه گزینه‌ی دیگر که «دل‌گشایی و خاطر‌فزایی فصل بهار است» مضمونی نو و دور از چشم داوطلبان است. («نه» در بیت سوم به معنی «این‌طور نیست که» آمده است.

معنای بیت دوم: ای خدا جان مسکین من، روز رستاخیز به شوق دیدار تو به تنم بازمی‌گردد و گرنه هیچ میلی ندارد به تنی برگردد که عمری او را در تنگنای جهان مادی گرفتار کرده بود.

۱۰- گزینه‌ی ۳

مفهوم محوری تست: **میل به بازگشت به سوی خدا**

(آمدن «سدره» که درختی بهشتی است راهنمای رسیدن به منظور شاعر در بیت گزینه‌ی سوم است.)

۱۱- گزینه‌ی ۴

شاعر در بیت صورت پرسش، می‌گوید چگونه ممکن است که در قفس و زندان، پرنده‌ی دل من شادمان باشد و آروزی پریدن از قفس را در سر نداشته‌باشد که نقطه‌ی مقابل آن را در بیت گزینه‌ی چهارم می‌بینیم.

۱۲- گزینه‌ی ۴

مفهوم محوری تست: **عشق و رسوایی**

مفهوم بیت چهارم: سرافکنندگی در روز رستاخیز بابت آن‌چه نفس بدفرمای ما را مجبور به انجام آن کرده است. (روز عرض: روز عرضه‌ی کارنامه‌ی اعمال در پیشگاه خداوند)

۱۳- گزینه‌ی ۱

مفهوم محوری تست: **ناپایداری دنیا**

(بر درختی هر زمان چون تاک پیچیدن چرا: چرا باید مانند گیاه انگور به درختی چنگ زد که از آن او نیست.)

مفهوم بیت سوم: **آخرت اندیشی**

۱۴- گزینه‌ی ۳

مفهوم محوری تست: **فروتنی عارفانه**

مفهوم بیت سوم: **پس از مرگ همه برابریم.**

۱۵- گزینه‌ی ۲

در بیت دوم شاعر می‌گوید دل من همچون آیینه است، پس اگر بشکند به صدها آیینه تبدیل می‌شود؛ یعنی از آن چه هست برتر می‌شود.

۱۶- گزینه‌ی ۱

مفهوم محوری تست: **زندگی بدون معشوق، زندگی شمرده نمی‌شود.**

۱۷- گزینه‌ی ۱

(بسیار ساده!)

۱۸- گزینه‌ی ۱

مفهوم محوری تست: همه‌ی موجودات، خدا را می‌ستایند.

۱۹- گزینه‌ی ۱

مفهوم مشترک دو بیت: **گذشتن از جان در راه رسیدن به هدف**

(توجه به کسره و درنگ در بیت نخست مهم است: گوشِ گرانِ پیکرِ دهریم و ...)

۲۰- گزینه‌ی ۴

مفهوم محوری تست: **از خودگذشتگی**

۲۱- گزینه‌ی ۳

بیت دوم می‌گوید که اصل و نسب مایه‌ی برتری نیست. بیت سوم می‌گوید که مقام و منصب ارزش وجود کسی را دگرگون نمی‌کند. (پرسش

دقیق و زیبایی بود!)

۲۲- گزینه‌ی ۲

مفهوم محوری تست: **والامقامی درویشان**

مفهوم بیت دوم: هر که بامش بیش، برفش بیشتر

۲۳- گزینه‌ی ۲

مفهوم محوری تست: **اشک، تاب و تب عشق را فرو می‌نشانند.**

۲۴- گزینه‌ی ۳

۲۵- گزینه‌ی ۴

مفهوم محوری تست: جمع نشدن عشق و شکیبایی

۲۶- گزینه‌ی ۳

مفهوم محوری تست: عشق پنهانی کردنی نیست.

۲۷- گزینه‌ی ۱ (و ۳)

هم گزینه‌ی ۱ درست است هم گزینه‌ی ۳.

مفهوم مشترک بیت‌های الف و د: تسلیم در برابر اراده‌ی معشوق

مفهوم مشترک بیت‌های ج و د: جان‌فشانی عاشق در راه عشق

۲۸- گزینه‌ی ۴

مفهوم محوری تست: **ناپداری قدرت دنیایی**

مفهوم بیت چهارم: **نه دنیا نه آخرت، فقط عشق یار**

۲۹- گزینه‌ی ۱

مفهوم محوری تست: ناگشودنی بودنِ راز هستی

۳۰- گزینه‌ی ۲

مفهوم مشترک بیت‌های الف و ج: ناپایداری خوشی‌های دنیایی

مفهوم بیت ب: به‌سامان‌شدنِ اوضاع

معنای بیت د: کسی که به ظاهر دل ببندد نه معنا و باطن، همیشه در حسرت ظاهری نیکو و نیکوتر خواهد گذاخت. باطن گُل در گلاب پنهان است اما کسی که دل به ظاهر گل بسته‌است، با نوشیدن و بوییدن گلاب راضی نمی‌شود و حسرتش برای بوییدن و دیدن گل بیش‌تر هم می‌شود.

۳۱- گزینه‌ی ۴

معنای بیت چهارم: اگر کسی هر دو چشمش (به‌اتفاق: با هم) نابینا باشد، حال و روزش بهتر از کسی است که چشم داشته باشد اما خطاها و کاستی‌های خود را نتواند که ببیند.

۳۲- گزینه‌ی ۲

مفهوم محوری تست: بی اعتباری دنیا

مفهوم بیت دوم: دل نیستن به دنیا

(البته این دو مفهوم خیلی هم تفاوت ندارند!)

۳۳- گزینه‌ی ۱

مفهوم محوری تست: عشق و کشش الهی مایه‌ی کمال است.

(«که» در مصراع دوم بیت چهارم به معنای «بلکه» آمده است.)

۳۴- گزینه‌ی ۳

طرح چنین پرسش‌هایی سواد و جسارت می‌خواهد که در طراحان ارجمند کنکور همزمان جمع شده است!

۳۵- گزینه‌ی ۴

(بسیار ساده!)

۳۶- گزینه‌ی ۴

مضمون مشترک دو بیت: عالم‌گیر شدن غزل حافظ و تأثیر آن بر آسمانیان!

(در بیت دوم «بیر» را «بیر» خواندید یا «بیر»؟)

۳۷- گزینه‌ی ۴

گزینه‌ی نخست فقط از میرایی ستمگر سخن می‌گوید اما سروده‌ی صورت سؤال و گزینه‌ی چهارم، نوید جریان یافتن زندگی پس از نابودی ستمگران را در بردارد.

۳۸- گزینه‌ی ۳

باز هم تفاوت «حوزه‌ی ادبی» بیت سوم را بر بیت نخست برتری می‌دهد. روی سخن شاعر در بیت نخست می‌تواند معشوقی واقعی و زمینی باشد اما در بیت سوم حتماً خداوند موضوع عشق است.

معنای بیت نخست: صرف‌نظر کردن از بهشت کارِ سهل و آسانی است اما دوری از چهره‌ی زیبای تو را تاب آوردن کار من نیست و صبر ایوب می‌طلبد.

۳۹- گزینه‌ی ۲

«در پیری، عشق جوانی به سر داشتن» در ادبیات ما مضمون زیبا و رایجی است که تازه پایش به ذهن و زبان طراح ارجمند کنکور باز شده است! پاینده باشند و دل‌زنده!

۴۰- گزینه‌ی ۴

(گاه: تخت پادشاهی)

۴۱- گزینه‌ی ۲

باد صبا معمولاً پیغام‌گزار میان عاشق و معشوق بود اما در سه بیت دیگر رازفشانی می‌کند و سخن‌چینی!

۴۲- گزینه‌ی ۳

مفهوم محوری تست: رازداری عارفانه

۴۳- گزینه‌ی ۲

مفهوم مشترک بیت‌های الف و د: عقل‌گریزی

مفهوم بیت ب: زهد ستیزی (نفی ریاکاری مذهبی)

مفهوم بیت ج: نظر خدا مهم است نه نظر انسان‌ها / حقیقت نزد خداوند است و بس؛ به قول حافظ:

جنگ هفتاد و دو ملت (مذهب) همه را عذر بنه / چون ندیدند حقیقت ره افسانه زدند

۴۴- گزینه‌ی ۲

به‌ظاهر، هم بیت نخست به «دم غنیمت‌شماری» اشاره دارد هم بیت دوم.

اما تأکید بیت دوم بر «درویش‌نوازی» است نه «دم غنیمت‌شماری»؛ یعنی حوزه‌ی ادبی بیت دوم «ادبیات تعلیمی» است. برخلاف بیت نخست

و بیت صورت تست که در حوزه‌ی ادبیات عرفانی و صوفی‌مسلكی جای دارند.

توجه: به این نکته‌ی بنیادین، یعنی توجه به «حوزه‌ی ادبی» متن‌ها هنگام برگزیدن گزینه‌ی درست، از میان دو گزینه‌ی به‌ظاهر درست، چندین

بار در کتاب‌ها و کلاس‌هایم تأکید داشته‌ام زیرا جان‌مایه‌ی درک ادبی و آشنایی با ادبیات فارسی همین است. با سپاس از طراح فرهیخته‌ی این

پرسش کاملاً تحلیلی و فرادانشی.

۴۵- گزینه‌ی ۴

مفهوم محوری تست: سفارش به گوشه‌نشینی